

MUZYKA POLSKA I BIBLIA „ŚWIATŁO SŁOWA BOŻEGO”

*„Słowo Boże jest prawdziwym światłem”
(św. Augustyn, Wyznania)*

*„Nie samym chlebem żyje człowiek,
ale wszelkim słowem, które pochodzi
z ust Bożych.”
(Mt 4, 4)*

*„Za światłość Cię prawą znamy,
Gdy Twej nauki słuchamy.”
(Hymn *Christe, qui lux es et dies*,
tłum. M. Rej)*

Organizacja:

Katedra Nauk Humanistycznych
kierownik prof. zw. dr hab. Stanisław Dąbek

Kolegium naukowe:

prof. dr hab. Jagna Dankowska
**prof. zw. dr hab. Stanisław Dąbek, autor
koncepcji, kierownik konferencji**

prof. dr hab. Krzysztof Lipka

Współpraca

dr Małgorzata Sokołowicz

Koordinatorka

mgr inż. Renata Wojtkiewicz

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, Audytorium Karola Szymanowskiego
19 – 20 kwietnia 2016 roku

WTOREK, 19 KWIETNIA 2016, AUDYTORIUM K. SZYMANOWSKIEGO

9.30

Otwarcie obrad

Prorektor UMFC prof. dr hab. Ewa Łzykowska-Lipińska

ARCHÉ

I 9.45 – 12.30

ks. prof. **Waldemar Chrostowski**

„Alleluja! Jak dobrze jest śpiewać Bogu” (ps. 147, 1). Muzyka w Biblii

prof. **Agnieszka Kijewska**

„Słowo Twoje jest wieczną Prawdą, która (...) podnosi ku sobie” (Wyznania VII, 18). Augustyńska koncepcja Chrystusa – Logosu

ks. prof. **Kazimierz Szymonik**

Logos w semiologicznej koncepcji wykonawczej chorału gregoriańskiego

dyskusja prowadzenie prof. Krzysztof Lipka

12.30 – 13.00 Przerwa

CHORAŁ GREGORIAŃSKI – PIEŚŃ

II 13.00 – 14.15

ks. dr **Zenon Kołodziejczak**

Średniowieczne sekwencje polskie w kontekście liturgii mszalnej i lektury dewocyjnej

prof. **Walentyna Węgrzyn-Klisowska**

Tradycje biblijne w polskich pieśniach renesansowych

dyskusja prowadzenie prof. Teresa Malecka

14.30 – 15.30 Obiad

TWÓRCZOŚĆ KOMPOZYTORSKA XIX W.

III 15.30 – 16.45

dr **Małgorzata Sokołowicz**

Hector Berlioz w repertuarze Stanisława Moniuszki – dyrygenta. Nowotestamentowe inspiracje w autorskim tekście francuskiego kompozytora „L'Enfance du Christ”

prof. **Stanisław Dąbek**

Normatywny tekst i jego romantyczne odczytania w cyklach mszalnych Stanisława Moniuszki

dyskusja prowadzenie prof. Walentyna Węgrzyn-Klisowska

TWÓRCZOŚĆ KOMPOZYTORSKA XX/XXI W.

IV 16.45 – 18.15

prof. **Teresa Malecka**

Słowo, dźwięk, sacrum w muzyce Henryka Mikołaja Góreckiego wobec kategorii logosu

dr **Kinga Kiwała**

Psalm w twórczości Henryka Mikołaja Góreckiego

dr **Agnieszka Muszyńska-Andrejczyk**

„Laudate Dominum” – rola tekstów biblijnych w twórczości Pawła Łukaszewskiego

dyskusja prowadzenie ks. prof. Kazimierz Szymonik

19.00 – Koncert Schola Gregoriana *Cardinalis Stephani Wyszyński*, Kościół Sióstr Wizytek

ŚRODA, 20 KWIETNIA 2016, AUDYTORIUM K. SZYMANOWSKIEGO

REFLEKSJE BIBLIJNE

V 10.00 – 12.00

dr **Edward Gigilewicz**

Biblia w „Encyklopedii Katolickiej”

prof. **Marian Borkowski**

Wypowiedź kompozytora

prof. **Stanisław Moryto**

Wypowiedź kompozytora

prof. **Zbigniew Bargielski**

Wypowiedź kompozytora

dyskusja prowadzenie prof. Jagna Dankowska

12.00 – 12.30 Przerwa

TWÓRCZOŚĆ KOMPOZYTORSKA XX/XXI W.

VI 12.30 – 14.00

prof. **Jagna Dankowska**

Ewangeliczny topos w „Carmina crucis” Stanisława Moryto

prof. **Ryszard Cieśla**

Z przemyśleń interpretacyjnych śpiewaka. Rozpoznanie „Światła Słowa Bożego” w partii Adama w sacra rappresentazione „Raj utracony” Krzysztofa Pendereckiego i partii zespołu wokalnego w „Męce Pańskiej wg św. Mateusza” Krzysztofa Knittla

prof. **Krzysztof Lipka**

Od psalmu do opery. Teksty biblijne w twórczości Dariusza Przybylskiego

dyskusja prowadzenie zamknięcie obrad prof. Stanisław Dąbek

Prof. Zbigniew Bargielski, prof. zw. AM Bydgoszcz, kompozytor, pedagog. W religijnym kręgu inspiracji odczytuje przesłanie uniwersalne. W *Sonnenlieder (Pieśni słońca*, tekst M. Jaroschka, 1983), tytułowe słońca – miraż, kuszące człowieka, w rozświetlonym kolorycie symbolizują Boga odnalezionego. W oratorium *Im Niemandsland (W ziemi nikąd)*, 1988/2012) niemiecki tekst poetycki (M. Jaroschki) i hebrajski wybranych psalmów (ps. 22, 136) służą ponadczasowemu zestrojeniu. Orkiestrowe *Requiem* (1992) zawiera uniwersalne przesłanie o ludzkiej egzystencji, z „narodzinami” (cz. I), „tęsknotą” (cz. II) i „spełnieniem” (cz. III).

Prof. Marian Borkowski, prof. zw. UMFC, kompozytor, muzykolog, pianista, pedagog, animator i organizator życia muzycznego. Szczególnie wyrazista dla nurtu religijnego jego twórczości jest idea muzyki sentencyjnej (S. Dąbek). Aforystyczność, zwięzłość użytego tekstu (nawet pojedynczego wyrazu) ukierunkowuje sens duchowy (zwykle rozległy) kompozycji. Np. wymiar eschatologiczny (*Dies irae*, 2004), narodowej pobożności (*Hymnus*, 2005), lamentu – indywidualnego i cywilizacyjnego (*De profundis*, 1998). Strukturę brzmieniową utworu współtworzą różne odcienie zarówno eufoniczności, jak medytacyjności i ekstazy.

Ks. prof. Waldemar Chrostowski, prof. zw. UKSW, teolog – biblista. Autor ponad 2000 publikacji naukowych i popularyzujących wiedzę biblijną, zwłaszcza z zakresu Starego Testamentu. Najnowsza publikacja książkowa: *Między Synagogą a Kościołem. Dzieje św. Pawła*, 2015. Przewodniczący Stowarzyszenia Biblistów Polskich, członek Komitetu Nauk Teologicznych PAN, współprzewodniczył Polskiej Radzie Chrześcijań i Żydów. Laureat nagrody Watykańskiej Fundacji Josepha Ratzingera – Benedykta XVI (2014) nazywanej „Noblem z teologii”.

Prof. Ryszard Cieśla, prof. zw. UMFC, śpiewak – baryton. Solista Teatru Wielkiego w Warszawie (od 1983). Dyrektor artystyczny Filharmonii im. R. Traugutta, organizator i dyrektor artystyczny festiwalu tego towarzystwa patriotycznego: Pasyjnego, Pieśni Kompozytorów Polskich, Pieśni Europejskiej, Poezji Polskiej. Nagrał pieśni solowe kompozytorów polskich – Moniuszki, Paderewskiego, Szymanowskiego i europejskich – Schuberta, Schumann, Mahlera, Straussa, Ravela oraz pieśni okresu odzyskania Niepodległości. Reżyser spektakli muzycznych, m. in. „Pieśń ujdzie cało. . .”, „Warszawskie Dzieci”, „Witaj, Majowa Jutrzenko”.

Dr hab. Jagna Dankowska, prof. UMFC, reżyser dźwięku, filozof muzyki. Zainteresowania: niemiecka filozofia muzyki (Kant, Schiller, Schopenhauer, Nietzsche), estetyka (ontologia dzieła muzycznego w perspektywie współczesnej kultury i konkretyzacji brzmieniowej dzieła), aksjologiczne aspekty pedagogiki muzycznej oraz kultura muzyczna Lwowa (do 1945 r). Publikacje książkowe, m. in.: *U podstaw filozofii muzyki. Niemiecka filozofia muzyki a muzyka*, 2001. Artykuły, m. in.: *Rola mecenatu w kształtowaniu dzieła muzycznego na przykładzie działalności Leona Pinińskiego we Lwowie*, 2013. Członkostwo, m. in.: Gesellschaft für Musik.

Prof. Stanisław Dąbek, prof. zw. UMFC, muzykolog, teoretyk muzyki. Zainteresowania, m. in.: polska wielogłosowa muzyka konfesyjna od średniowiecza do współczesności (m. in. *Magnificat* M. z Radomia, *Missa „Christus spes mea”* F. Nowowiejskiego, msze S. Moryto), muzyka kościelna S. Moniuszki, teoria analizy. Publikacje książkowe: *Twórczość mszalna kompozytorów polskich XX wieku* (1900 – 1995), 1996; *Wielogłosowy repertuar kancjonatów staniąteckich* (XVI-XVIII w.), 1997; *Twórczość litanijska Stanisława Moniuszki i jej konteksty*, 2011. Członkostwo: Związek Kompozytorów Polskich, Towarzystwo Naukowe KUL.

Dr Edward Gigilewicz, dyrektor Instytutu Leksykografii KUL, leksykograf, teolog, historyk i heraldyk. Redaktor naczelny: *Wielkiej Ilustrowanej Encyklopedii Powszechnej Wydawnictwa Gutenberg-Print. Suplement Współczesny* (t. XXIII-XLVI, Warszawa 1997-2003); *Suplementu Encyklopedii „Białych Plam”* (t. XIX-XX, Radom 2005-2006), *Encyklopedii Katolickiej* (t. XIII-XX, Warszawa 2009-2014).

Prof. Agnieszka Kijewska, prof. zw. KUL, filozof – historyk filozofii starożytnej i średniowiecznej. Zainteresowania, m. in.: dzieje neoplatonizmu, szkoła z Chartres, Jan Szkot Eriugena, Mikołaj z Kuzy. Publikacje książkowe, m. in.: *Neoplatonizm Jana Szkota Eriugeny*, 1994; *Księga pisma i księga natury: Heksaameron Eriugeny i Teodoryka z Chartres*, 1999; *Eriugena*, 2005; *Św. Augustyn*, 2007; *Mikołaj Kuzańczyk*, 2009; *Boecjusz*, 2011; *Filozof i jego muzy: antropologia Boecjusza – jej źródła i recepcja*, 2011. Członkostwo, m. in.: Towarzystwo Naukowe KUL, Society for Promotion of Eriugenian Studies, American Catholic Philosophical Association.

Dr Kinga Kiwała, AM Kraków, teoretyk muzyki, filozof. Zainteresowania: polska muzyka współczesna, problematyka *sacrum* w muzyce, filozofia i estetyka muzyki (przede wszystkim fenomenologia). Publikacja książkowa: *Dzieło symfoniczne w perspektywie polskich koncepcji fenomenologicznych*. Lutosławski, Górecki, Penderecki, 2013; liczne artykuły naukowe w języku polskim, angielskim, niemieckim i włoskim. Redakcja naukowa serii *Muzyka wobec poezji i nauczania Karola Wojtyły i Jana Pawła II*. Członkostwo: Związek Kompozytorów Polskich.

Ks. dr Zenon Kołodziejczak, UKSW, Instytut Teologiczny w Łodzi, muzykolog – mediewista. Zainteresowania: historia chorału gregoriańskiego, paleografia chorałowa, średniowieczne kodeksy liturgiczno-muzyczne, śpiewy alleluja, sekwencje (jako śpiewana poezja łacińska). Artykuły, m. in.: *Das Zeitfestigungsverfahren und Ortenstehung der Gesungenen leteinischen Poesie auf Grund der Sequenz Hac festa die. Eine Zusammenarbeit des Musikwissenschaftler und des Philologen*, 1997; syntezy encyklopedyczne, m.in.: *Polska muzyka sakralna. Chorał gregoriański*, 2004, 2011. Członkostwo, m. in.: Stowarzyszenie Polskich Muzyków Kościelnych.

Dr hab. Krzysztof Lipka, prof. UMFC, filozof, muzykolog, historyk sztuki, pisarz, poeta. Zainteresowania (główne): estetyka filozoficzna, szczególnie ontologia dzieła muzycznego, sztuka abstrakcyjna, związki sztuki z etyką. Publikacje książkowe, m. in.: *Utopia urzeczywistnienia. Metafizyczne podłoże treści dzieła muzycznego*, 2009; *Pejzaż nadziei. Historyczny rozwój muzyki jako proces o charakterze teleologicznym*, 2010; *Entropia kultury. Sztuka w ponowoczesnej pułapce*, 2013; *Abstrakcja i przestrzeń* [w druku]. Ponad trzysta artykułów z zakresu kultury, sztuki, estetyki.

Prof. Teresa Malecka, prof. zw. AM Kraków, teoretyk muzyki. Zainteresowania: muzyka rosyjska (M. Musorgski, M. Rimski-Korsakow), polska muzyka współczesna (K. Penderecki, H. M. Górecki, Z. Bujarski), relacje słowa i muzyki (Wort-Ton), związki muzyki z innymi sztukami w perspektywie semiotycznej. Publikacje książkowe, m. in.: *Słowo, obraz i dźwięk w twórczości Modesta Musorgskiego*, 1996; *Zbigniew Bujarski. Twórczość i osobowość*, 2006. Członek Rady Narodowego Centrum Nauki. Dama Zakonu Rycerskiego Grobu Bożego w Jerozolimie. Członkostwo, m.in.: Związek Kompozytorów Polskich, Stowarzyszenie Beethovenowskie.

Prof. Stanisław Moryto, prof. zw. UMFC, kompozytor, organista, pedagog, działacz muzyczny. Teksty liturgiczne pozostają dla kompozytora ważnym źródłem inspiracji. Fundamentalne formy Msza i Oficjum tworzą gatunkowe continuum nowej muzyki liturgii tego kompozytora, m. in.: *Missa Solemnis* (2004), *Msza Legnicka* (2000), *Stabat Mater* (1999), *Trzy psalmy* (1995), *Freski* (do tekstu *Magnificat*, 1985), *Te Deum* (1994), *organowe Veni Creator* (1998). Ważny jest też krąg pobożności ludowej, także narodowej, m.in.: suplikacje *Święty Boże* (1996), *Carmina crucis* (2000), *Gorzkie żale* (2001).

Dr Agnieszka Muszyńska-Andrejczyk, UMFC, italianistka, librettolog, muzyk. Zainteresowania: związki muzyki i literatury na gruncie XIX i XX-wiecznej prozy włoskiej, teoria przekładu oraz badania librettologiczne. Artykuły: *Literacka parafraza preludium do Wagnerowskiego „Tristana i Izoldy” w powieści „Triumf śmierci” G. D’Annunzio*, 2009; *Jak rozumieć termin „muzyczność dzieła literackiego?”*, 2014; *Mozartowski „Don Giovanni” – przegląd wybranych przykładów librett i kwestia stylizacji*, 2015; *Puccini – następca Verdiego, admirator Wagnera*, 2015. Członkostwo: Centro Studi G. Puccini, Międzywydziałowy Zespół Komparatystyki UW.

Dr Małgorzata Sokołowicz, UMFC, Instytut Romanistyki UW, literaturoznawca. Zainteresowania: motywy romantyczne i orientalne w literaturze i sztuce, kwestie tożsamościowe, libretto jako tekst literacki. Publikacje książkowe: *La Catégorie du héros romantique dans la poésie française et polonaise au XIXe siècle*, 2014; *Potępienie Fausta Hectora Berlioz’a*, 2015, poprzedzone wstępem i opatrzone komentarzem pierwsze pełne tłumaczenie na język polski tego tekstu, edycja dwujęzyczna: francusko – polska.

Ks. prof. Kazimierz Szymonik, prof. zw. UMFC, muzykolog, dyrygent. Zainteresowania: oficja rymowane w polskich antyfonarzach przedtrydenckich, semiologia gregoriańska, teologia muzyki J. Ratzingera. Publikacje książkowe, m. in.: *Oficjum rymowane o św. Stanisławie*, 1996. Wieloletni dyrygent (studia u S. Stuligrosza) Chóru ATK/UKSW (liczne tournée koncertowe). Współpraca z Chórem i Orkiestrą Filharmonii Narodowej (nagrania, firma Naxos). Członek Rady Artystycznej Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Sakralnej „Gaude Mater”. Juror wielu konkursów chórальных. Członkostwo: Stowarzyszenie Polskich Muzyków Kościelnych.

Dr hab. Walentyna Węgrzyn-Klisowska, prof. UMFC, AM Wrocław, muzykolog, teoretyk muzyki. Zainteresowania: dawna muzyka polska, życie muzyczne na Śląsku od średniowiecza do XX wieku, włoska muzyka barokowa. Publikacje książkowe: *Muzyka w dawnym Wrocławiu*, 1987; *Polskie kancjonały ewangeliczne na Śląsku*, 1996; *Życie muzyczne Legnicy*, 2003; *Barokowy teatr operowy we Wrocławiu (1725-1734)*, 2007; *Franciszek Liszt na Śląsku*, 2011. Członkostwo: Śląskie Towarzystwo Muzyki Kościelnej – członek honorowy.

